POHJANMAAN MAANPUOLUSTAJA

N:o 4
Joulukuu
2025

Pikkupauha 2025, kuva: MPK/Pasi Lindroos

POHJANMAALLA KUUSI VUOSIKYMMENTÄ MAANPUOLUSTUSKURSSEJA JA NIIHIN LIITTYVÄÄ MAANPUOLUSTUSTYÖTÄ

Maanpuolustuskurssien luennot ja harjoitustyöt tapahtuvat Kruunuhaan Maneesissa Helsingin Kruunuhaassa. Kuva MP-kurssien verkkosivusto

Valtakunnalliset kurssit

Maanpuolustuskurssien järjestäminen aloitettiin maassamme valtakunnallisesti keväällä 1961 puolustusneuvoston päätöksellä. Kurssien tavoitteena on koordinoida Puolustusvoimien, turvallisuusalan viranomaisten ja siviilitoimijoiden yhteistyötä. Osallistujat valitaan kutsuperiaatteella virka-aseman tai tehtävän perusteella siten, että he ovat toimialallaan keskeisessä asemassa yhteiskunnan turvallisuuden takaamisessa ja häiriöihin varautumisessa. Kursseille valittavat edustavat tärkeitä yhteiskunnan sektoreita, kuten eduskuntaa ja puolueita, hallintoa, puolustusvoimia, elinkeinoelämää, mediaa, järjestöjä ja kulttuuria. Valinnoissa huomioidaan tasapuolisuus yhteiskunnan eri sektorien välillä, alueellinen kattavuus ja pyrkimys sukupuolten tasa-arvoiseen edustukseen.

Maanpuolustuskurssien opetusohjelmaan kuuluvat asiantuntijoiden pitämien luentojen ja ryhmätyöskentelyn lisäksi vierailut kokonaisturvallisuuden kannalta tärkeissä kohteissa, kuten eduskunnassa, Yleisradiossa, turvallisuusviranomaisten organisaatioissa ja Puolustusvoimien joukko-osastoissa. Opetussisältöihin kuuluvat ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten aiheiden lisäksi muun muassa yhteiskunnan johtaminen, talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus sekä henkinen kriisinkestävyys.

Maanpuolustuskorkeakoulun alainen Maanpuolustuskurssit järjestää kursseja neljä kertaa vuodessa. Kolmen ja puolen viikon ajanjaksoissa järjestettävillä pääkursseilla on kurssipäiviä yhteensä viisitoista. Pääkurssin suorittaneille järjestetään myöhemmin lyhyitä jatko- ja täydennyskursseja aiemmin käsiteltyjä sisältöjä täydentämään.

Alueelliset maanpuolustuskurssit

Valtakunnallisten kurssien oheen luotiin jo aloitusta seuraavana vuotena 1962 alueelliset maanpuolustuskurssit. Nämä ovat valtakunnallisten kurssien mukaiset, sisällön ja keston osalta vain suppeammat. Toteutuksessa otetaan huomioon myös alueen erityispiirteet. Kurssien osanottajat valitaan samoin perustein kuin valtakunnallisillekin kursseille, nyt vaan alueella toimivista. Kurssipäivät luetaan osanottajille valtakunnallisten kurssien tapaan kertausharjoituspäiviksi. Kurssien järjestäjiksi määrättiin läänihallitukset ja sotilasläänien esikunnat. Tapahtuneiden organisaatiomuutosten jälkeen toteutuksesta ovat vuodesta 2010 vastanneet aluehallintovirastot ja Puolustusvoimien aluetoimistot, ensi vuosi tuo jälleen muutoksen järjestäjä- ja aluerakenteeseen.

Vaasan läänin ensimmäinen maanpuolustuskurssi järjestettiin 9 - 17.3.1965 Vaasassa maaherra K.G.R. Ahlbäckin ja Vaasan sotilasläänin komentajan kenraalimajuri Eero Nuolimaan johdolla. Kurssien järjestäjinä ovat vuodesta 2010 lähtien olleet Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ja Puolustusvoimien Pohjanmaan aluetoimisto, ensi vuosi tuo muutoksia tähänkin.

Maanpuolustuskurssiyhdistykset

Heti ensimmäisen valtakunnallisen kurssin jälkeen perustettiin Helsingissä Maanpuolustuskurssiyhdistys jatkamaan ja helpottamaan yhteydenpitoa kurssin käyneiden kesken, syventämään kurssilla saatua tietoa ja lisäämään maanpuolustustietoutta. Yhdistys järjestää esitelmä- ja luentotilaisuuksia sekä julkaisee neljästi vuodessa ilmestyvää Maanpuolustus-lehteä.

Maanpuolustuskurssiyhdistys teki ehdotuksen myös alueellisten maanpuolustusyhdistysten perustamiseksi. Ensimmäisinä perustettiin vuonna 1965 Kuopion läänin ja Vaasan läänin maanpuolustusyhdistykset. Alueelliset yhdistykset kuuluvat pääyhdistykseen yhteisöjäseninä.

Vaasan läänin Maanpuolustusyhdistys

Vaasan läänin Maanpuolustusyhdistys ry – Vasa läns Försvarsförening rf:n perustamiskokous pidettiin 15.10.1965 Vaasassa. Yhdistyksen toimialueena on edelleen sen perustamisen aikaisen Vaasan läänin alue. Yhdistyksen nimi on haluttu säilyttää ennallaan, sillä sen katsotaan antavan parhaan käsityksen siitä, että kyseessä on kolmen nykyisen pohjalaismaakunnan alue. Yhdistyksen jäsenistöllä on taustanaan alueellisen maanpuolustuskurssin suorittaminen. Tavoitteidensa toteuttamiseksi yhdistys järjestää jäsenilleen mm. esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, kursseja sekä tutustumiskäyntejä Puolustusvoimien ja turvallisuusalan viranomaisten yksiköihin ja kokonaisturvallisuuden kannalta keskeisiin yrityksiin. Jäsenet saavat myös valtakunnallisen kurssin jäsenyhdistyksen julkaiseman korkeatasoisen Maanpuolustus-lehden.

Yhdistyksen toimintaa johtaa 12-jäseninen hallitus. Hallituksen ensimmäinen puheenjohtaja oli kaupunkineuvos Tor-Erik Teir Vaasasta, nykyinen puheenjohtaja on maakuntaneuvos Kai Pöntinen Lapualta. Yhdistyksellä on ollut kolme nyt jo edesmennyttä kunniajäsentä, eversti Ari-Ilmari Iisakkala sekä perustajajäseniin kuuluneet kanslianeuvos Holger Strandberg ja liikenneneuvos Friz Kuula. Yhdistyksen uudeksi kunniajäseneksi kutsuttiin yhdistyksen 60-vuotisjuhlassa 27.9.2025 Lapualla yritystutkija Mauri Volama Seinäjoelta.

Yhdistyksen tärkeimmät toimintamuodot

Yhdistyksen vuosittaiset sääntömääräiset syys- ja kevätkokoukset järjestetään yleensä jossakin kokonaisturvallisuuden kannalta merkittävässä yrityksessä, laitoksessa tai vastaavassa yksikössä. Samalla voidaan tutustua kohteeseen ja sen toimintaan. Kohteiden valinnassa pyritään saamaan aikaan hyvä alueellinen kattavuus sekä yhteiskunnan eri sektoreiden mukana olo.

Yksityiskohtaisempia tutustumis- ja opintomatkoja tehdään erityisesti sotilaskohteisiin sekä pelastus- ja turvallisuusalan laitoksiin. Alkuvuosikymmeninä sotilaskohteita oli runsaasti tarjolla myös omalla alueella, niiden lakkauttamisen jälkeen matkat ovat suuntautuneet useimmiten kohteisiin, jotka toimivat alueen asevelvollisten pääasiallisina koulutuspaikkoina (Kainuun, Uudenmaan ja Porin prikaatit).

Yksittäisistä muista toi-

Pohjanmaan Pelastuslaitoksen tiloissa pidettiin yhdistyksen syyskokous 10.11.2008. Ohjelmassa oli lisäksi tutustumista kalustoon ja silloiseen pelastushelikopteri Peteen.

Moderniin sotilaskoulutukseen, sen perinteisiin sekä Hankoniemen rintamasotahistoriaan saatiin perehtyä opintomatkalla Uudenmaan prikaatiin 3.-4.9.2019.

minnoista tärkein on ollut maanpuolustukseen liittyvän nuorisotyön tukeminen. Yhdistys mm. myönsi useana vuotena apurahatukea muille yhdistyksille (Pohjanmaan Maanpuolustuskilta, Vapaussotiemme Lakeuden Perinneyhdistys) käytettäväksi niiden järjestämien isänmaallisten ja maanpuolustushenkisten kirjoituskilpailujen palkintoihin.

Yhdistyksen yhteistyö Puolustusvoimien paikallisyksikön (Vaasan sotilasläänin esikunta / Pohjanmaan aluetoimisto) kanssa on ollut tiivistä ja sotaväen tuki merkittävää. Yhdistyksen hallituksessa on asiantuntijajäsenenä Puolustusvoimien edustaja. Konkreettisena esimerkkinä tästä on sotilasläänin esikuntapäällikkönä ja komentajana toiminut eversti Ari-Ilmari Iisakkala, joka kutsuttiin yhdistyksen ensimmäiseksi kunniajäseneksi. Yhdistyksen sihteeri saatiin – vapaaehtoisena yksityishenkilönä – sotilasläänin esikunnasta v. 2009 loppuun asti. Puolustusvoimien asiantuntija- ja yhteydenottoapu sotilaskohteisiin suuntautuneiden matkojen yhteydessä on ollut korvaamattoman arvokas tuki. Kuljetusapu kokous- ja tutustumismatkojen järjestelyissä oli sotilasläänin aikakaudella säännöllistä, vuoden 2010 jälkeen olosuhteista johtuen tapauskohtaista.

Tekstiin liittyvissä kuvissa on muistumia tapahtumista vuosien varrelta. Ne ovat pääosin Raimo Latvalan vuosien mittaan kuvaamia, mustavalkoiset historiakuvat hänen arkistostaan.

Ilkka Virtanen
Vaasan läänin
19. maanpuolustuskurssi 1987
114. maanpuolustuskurssi 1990

Vaasan läänin ensimmäisen maanpuolustuskurssin osanottajia avajaistilaisuudessa 9.3.1965 Vaasan Kaupungintalolla. Eturivissä vasemmalta läänin väestönsuojelutarkastaja O. Larja, Vaasan kaupungin väestönsuojelupäällikkö K-E Kellberg ja majuri R-E Klockars.

26.5.2006 tehtiin opintomatka Lohtajalle, jossa oli meneillään Ilmatorjuntaleiri 2-2006. Esillä oli mm. ohjuksia ja lennokkeja. Vierailleen järjestettiin mahdollisuus seurata torjuntaohjuksen ampumista ulos merelle kohti siellä olevaa maalia.

Teuvan "Tykkitehdas" eli Teuvan Keitintehdas Oy täytti vuonna 2005 80 vuotta ja juhlisti sitä mm. näyttelyllä. Yhdistys tutustui 8.9.2005 näyttelyyn, jossa oli esillä myös modernia Puolustusvoimien kalustoa

Tässä ei olla vierailemassa paperitehtaalla, vaan painotalossa. Sanomalehti ILKKA toimi kevätkokouksen isäntänä 4.4.2012.

Vaasan läänin Maanpuolustusyhdistyksen ensimmäiset pöytästandaarit luovutettiin yhdistyksen neljälle ensimmäiselle puheenjohtajalle 1982. Kuvassa vasemmalta kaupunkineuvos T.E. "Tuffe" Teir, kouluneuvos Martti Ulkuniemi, DI Paavo Karttunen ja lääninneuvos Henrik Palomäki.

Vuoden 2007 kevätkokous pidettiin Ilmasotakoulun tiloissa Kauhavalla 12.4.2007, jossa kuultiin kattava esitys ilmavoimista ja voitiin tutustua muutamaan hävittäjään.